

HECE TAŞLARI

35

aylık şiir dergisi

On5ocak2018

elektronik haberleşme adresi

hecetaslaridergisi@gmail.com

BU SAYIDA

Cumali Ünalđı HASANNEBİOĞLU / Mehmet KURTOĞLU / Prof.Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL / Mustafa SADE / Durmuş BEYAZIT / Nurettin BÜYÜKBAŞ / Hızır İrfan ÖNDER (SÜKÛTÎ) /Nurullah ULUTAŞ / Mehmet ÖZDEMİR / Dr. Halil ATILGAN / Faig BALABEYLİ / Ümit Bayram YALÇIN / İlker GÜLBAHAR / Birkan AKYÜZ / Elmeddin METLEB / Halil SUNKUR / Sebahattin KARADAŞ / Mustafa KURBAN OĐLU / Mehmet GÖZÜKARA / İsmail Kutlu ÖZALP / Yasin MORTAŞ

ÜÇ GÜL YAPRAĞI

Bir akşam kendinle baş başa verip, hatıralar albümüne bakarak, uzakları pencere-
rene getirip, yağmur yüklü bulutlara el edip, tutuşan içini söndürmek için, telefonu bir
kenara bırakıp, içinden taze bir besmele çekip, elini kâğıda kaleme götür, içinden geçen-
ler geçsin içimden, içimden göçenler konsun avcuna, kalem hışırdatsın beyaz kâğıdı, bir
zarf dudağına buse kondursun.

Varsın yıllar akıp gitsin su gibi, nerede kaldıysan orada başla, ne demek istedin
diyemediğın, dilinin altında yutamadığın, dudağına gelip sese gelmeyen, onca kelimeler
öksüz kalmasın, aradan kaç bahar geçerse geçsin, sırtını kendine güzelce yasla, günde-
minden çıkart dargınlıkları, günyüzüne çıksın yetik sözlerin, bugünün derdini yarına
katma, yarın senden benden eser bırakmaz.

Aha geldik geçiyoruz dünyadan, hangi şehre göçsek orda yalnızız, sesimizi sesi-
mize katmadan, içimizi içimize dökmeden, hasret ekip gam biçeriz yıllardır, gözümüzü
yumup nereye baksak, uzaklar bir türlü yakına gelmez, hasretten hasrete yollar uzanır,
yağmur yüklü bulutlarla gezeriz, gönlümüz ıslanır içimiz üşür, dağlar sesimizi koynun-
da saklar, denizler köpürür düşlerimizde.

Sesin uçar gider turnalar gibi, gözde kaybolanlar sözde kaybolmaz, kalemin ağ-
zından düşen kelime, sesini yitirmez kâğıt kaldıkça, beş günlük dünyayı üç beş satı-
ra, sığdıracak kadar gönlünü konuş, canım sıkıldıkça açar okurum, okudukça hatıralar
canlanır, saçlarımda eser kavak yelleri, eski bir bakkal bul bir zarf aliver, istersen üstüne
hiç bir şey yazma, bırak arasına üç gül yaprağı.

Tayyib ATMACA

NE SORULUR NE SORULMAZ*

Cumali Ünalđı HASANNEBİOĞLU

*-Dileđi, yüreğimde çarpan muhterem
İbrahim Aslan Garipkafkaslı'ya-*

Bir çıkıldı mı meydana
Ok, yay ve pusat sorulmaz.
Kan karışır toz dumana;
Mahmuzlanan at sorulmaz.

Ötüken'de kışlar kışı,
Çin Seddin'de gelir aş,ı,
Almıla'nın güzel kaşı,
Ceylân gibi, hat sorulmaz.

Uzanır Kafkas'a yollar;
Acun ağlar, Hakan ağlar,
Türke fethedilen diyar,
Aşığa Bağdat sorulmaz.

Geçince ordu yel gibi
Kızıl kan akar sel gibi
Türkistan durur el gibi
Büyüyen Kürşad sorulmaz.

“Hayda bre!.. Vurun bre!..”
Oklar çıka kargı gire,
Yamtar ölür güle güle
Börü'ye hayat sorulmaz.

Ne yarında ne de dün'de...
Kafkasya bizim bu gün del!
Kurulan ulu düğünde
Baş için fiyat sorulmaz.

Meydana gelince zaman
Baş verilir alınır şan.
Kılıçlarda kuruyan kan
Ve alınan tad sorulmaz.

Olunca meydanda takas
Şehitlik içilir tas tas.
Türke alınacak Kafkas
Aşığa Bağdat sorulmaz...

**Ötüken 11. sayı Kasım 1968 (şair bu şiiri 18 yaşında yazdı)*

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/dokuz

Mehmet KURTOĞLU

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Geleneğin güçlü olduğu bir evde doğdum, geleneğe dayanan bir eğitimden geçtim ve modernizme direnen bir şehirde geçti çocukluk ve gençliğim. Daha açık ifadeyle gelenek ve modernitenin iç içe olduğu bir dünyada büyüdüm. Divan edebiyatının gazel formunu okuldan önce sıra gecelerinde, Yunus'un ilahilerini babamla birlikte gittiğim Kadir-i Tekkeleri'nde, Karacaoğlan şiirlerini türkülerde dinlemiştim. Türküler, gazeller, masallarla geçen geceler ve henüz televizyonun girmediği bir dünya... Bugün dahi henüz tam olarak modernleşememiş Urfâda, şairler halen gazel yazmakta, müzisyenler gazel okumaktadır. Ruh dünyamı şekillendiren bu geleneksel dünyada elbette beyitler halinde ve hece tarzında şiirler yazmaktan başka çarem yoktu. Biliyorsunuz, şiiri aşk besler, sevdâ besler, trajedi besler.. Katı geleneklerin, töre cinayetlerinin ve kadının kutsal olduğu Urfâda insan ister istemez şiir gibi sembolik bir dile sığınır. Sevmenin ayıp görüldüğü, aşikâr olan aşkların cinayetle sonuçlandığı bu coğrafya insanın kendini ifade edebileceği tek dil şiirdir. Ruh ve gönül dünyamızın iniltileri şiir olarak döküldü dilimizden. Ve kendimizi bir anda şiirin içinde bulduk...

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak "ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?" dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Bir gencin şiir eskizleri ondaki şairlik istidadını gösterir. Bir kaç şiirden onu kaleme alanın bu alandaki kabiliyetini anlamak mümkündür. Şahsen güçlü şiir damarı olan gençleri her zaman yönlendirmiş, teşvik etmişimdir. Onun şiire devam etmesinin yanında, divan edebiyatını, halk edebiyatını çok iyi özümsemesini, ünlü şairlerin şiirlerini bol bol okumasını tavsiye ederim. Ayrıca şiir yazmak kadar şiir üzerine okumayı ve düşünmeyi salık veririm. Çünkü üzerine düşünülmeyen bir şiir, büyük şiir olamaz. Yol açıcı büyük şairlerimizin tümü şiir üzerine düşünmüş, şiir üzerine poetikalar kaleme almışlardır. Bu bağlamda onlara Aristoteles'in "Poetika", Mayakovski'nin "Şiir nasıl yazılır?", Rilke'nin "Genç Bir şaire mektuplar", Goethe'nin "Şiir ve Hakikat", Tolstoy'un "Sanat nedir?" ve Haşim, Necip Fazıl gibi şairlerimizin şiir üzerine yazdıklarını okumalarını tavsiye ederim. Çünkü genç bir şairin yol azığında bu kitaplar, gönül çantasında aşk olmalıdır... Aşk olmazsa şiir de olmaz...

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Biz yaşı kırkı geçmiş olanlar gelenekle modernizm arasında kalmış, hatta daha vahimi sıkışmış bir durumdadır. Genç kuşaklar ise tamamen modern bir dünyada gözlerini açtıklarından dolayı bizim yaşadığımız sıkıntıyı yaşamadılar. Onlar kendilerini modern bir dünyada, dijital bir çağda buldular. Gençlerin dijital dünyasının negatifi yok, tamamen pozitif bir dünya. Oysa bizim dünyamız siyah-beyaz renklere dönüşen negatif ve pozitif bir dünya. Bu dünyadan dijital dünyaya geçerken elimizi kolumuzu sallayamazdık. Bu geçişin sancılarını yaşadık. Bizim dünyamız tekdüze bir dünya değildi ve biz bu dünyadan aldığımız ilhamla söyledik şiirlerimizi. Aslında bizim kuşağımız gelenekle modernite arasında köprü bir kuşaktır. Biz bizden öncekilerle bizden sonrakiler arasında köprüyüz. Köprünün görevi birilerini bir yerden bir yere taşımak. Biz bu bağlamda geleneği modernizme taşıyan kuşağız. Hem geleneği hem modernizmi yaşayan şanslı kuşağız...

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Şahsen gelenekten beslenmeyen birinin modern şiir yazacağına inanmıyorum. Bir şair ne denli geleneği özümsemişse o denli güçlü modern serbest şiir yazar. Attila İlhan, Turgut Uyar, Behçet Necatigil

gibi büyük şairler geleneği özümsemiş şairlerdir. Attila İlhan'ın divan edebiyatı kültürü oldukça güçlüdür. Geleneği modern serbest şiir içinde gizlemiştir.

Bir defa şiirdeki sesi, ritmi, ahengi yakalayabilmek için güçlü bir divan ve halk edebiyatı kültüründen beslenmek gerekir. Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiirine bakınız. Serbest şiir olduğu halde güçlü bir ritmi, ahengi ve sesi vardır. Serbest şiirdir, okurken sanki hece şiiri okuyormuşsunuz gibi hissedersiniz. Arif Nihat bu gücü geleneksel şiirden almıştır. Bugünkü genç şairlerin, hatta kendi kuşağımı katarak söyleyeyim gelenekten beslenmeyen şairlerin geleceğe tek bir mısraı dahi kalmayacaktır. Yazılan serbest şiirlere bakıyorum kaba ve yavan geliyor. Ses yok, ahenk yok, ritim yok, daha önemlisi melâl yok! İlginç sözleri bir araya getirmeyi, aforizmal cümleler kullanmayı serbest şiir sanıyorlar ve ben yazdım oldu diyorlar. Bana göre geleneksel şiirden beslenmeyen tek mısra yarına kalmayacaktır.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz "modern şiiri"ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Biliyorsunuz dil canlı bir organizmadır her an değişiyor. Bugünün gençleri Necip Fazıl'ı, Tanpınar'ı Yahya Kemal'i anlamak için sözlük kullanıyor. Söz konusu Divan edebiyatı olunca bu daha da çetrefil bir hal alıyor. Kültürel arka planında divan edebiyatı ve halk edebiyatı olanlar için modern şiire geçmede bir sıkıntı yoktur. Örneğin ben divan edebiyatının sözlü olarak çok güçlü bir şekilde yaşandığı Urfa'da doğup büyüdüğüm ve ayrıca Arapça bildiğim için geleneksel edebiyattan modern edebiyatı geçişte pek bir sıkıntı yaşamadım. Çünkü Osmanlıca sözlü olarak kültürel arka planımda zaten vardı. Gençlere gelince bunlar için gerçekten gelenekten modernizme geçmek büyük bir sıkıntı. Bir defa yabancı dillerin bombardımanı altında bir hayat yaşıyorlar. Bu yüzden kendi kültür ve dilimizle aralarında müthiş bir uçurum var. Cumhuriyetin ilk yıllarında yayınlanan eserleri sadeleştiriyoruz. Ne acı değil mi? Bunlar birer engel. Dil ve kültür problemini halledenler böyle bir engelle karşılaşmıyorlar. Ancak modern şiirden başlayanlarda sıkıntı oluşuyor. Çünkü günümüz gençlerinin modern şiiri değil, geleneksel şiiri anlamakta zorlanıyorlar. İngiltere'de Shakespeare yazıldığı dönemin diliyle yayınlanıyor ve her İngiliz vatandaşı onu orijinal dilinden okuyarak orta eğitimini bitiriyor. Bizde Fuzulî'yi, Nâbî'yi, Nedim'i, Ziya Paşa'yı yazıldığı dönemin diliyle okutmamız çocuklarımıza. Ancak o zaman köklü bir kültür ve güçlü bir modern şiir dili oluşturabiliriz...

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yağınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı "şiir" şekline dönüştü?

Biraz önce yukarıda belirttiğim gibi "ben yazdım oldu" mantığıyla ortalıkta şair diye dolaşan zevatlar bulunmaktadır. Şiir trajik olandan, melalden, aşk ve acıdan beslenir. Meşhur bir söz vardır; "dert insanı söyler" diye. Şiir yazar aynı zamanda dertleşen insandır. Halk muhayyilesinde şair demek âşık demektir. Âşık demek Fuzulî'nin o meşhur "Ya Rab belay-ı aşk ile kıl aşına beni/ itme bu aşk belasından cüda beni" dizesinde olduğu gibi belasıyla hemhal olan kişidir. Mecnun yani delidir, meczuptur... Aslında buradaki meczupluk delilik değil, aşkınlıktır, bir hal olayıdır. İlham dediğimiz şey, şairin fizik âlemden metafizik âleme geçmesidir. Trans yani aşkınlıktır. O aşkınlık içinde fiziki dünyadan soyutlanarak metafizik dünyada hissettiklerini şiire döker. Böylesine bir hal olayı, aşkınlık yaşamayan insandan şiir sudur etmez. Sizin de belirttiğiniz gibi yüreğinden, gönlünden değil, karnından konuşur. Karnından konuşan insanın yazdıkları da şiir olmaz. Ben kafama göre şiir yazarım, istediğim imgeyi, imajı, sembolü kullanırım ve bunun manası yalnızca bende saklıdır diyemez şair. Şiiri okuyan herkes orada geçen imgeden, imajdan, sembolden kendine göre bir şeyler çıkarabilmelidir. Kimsenin anlamadığı bir şiir, şiir değil hezeyandır. Tıpkı fırçayı tuvale gelişi güzel vurarak soyut sanat icra ettiğini söyleyen ressamalara benzerler. Okuyanın anlamadığı veya hiçbir şey hissetmediği bir şiir olamaz. Ne yazık ki günümüzde içi boş, ne söylediği anlaşılmayan yüzlerce şiir yayınlanıyor dergilerde. Ve bunların okuyucu nezdinde bir karşılığı yok. Dar bir çevre içinde okunup konuşuluyor o kadar...

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir insanı anlatır. Şiir Varoluş sancısıdır. Şiir âşktır, acıdır, yer yer de tebessümdür. Hiçbir zaman kahkaha atmaz şiir. Şiir insana insanı, insanın ruhunun derinliklerini, dile getiremediği hislerini anlatır. Şiirin evrensel olmasının nedeni insanı muhatap almasıdır. Yunus'un Mevlana'nın, Fuzulî'nin şiirinin kalıcılığı yaratılışı yani insanı anlatmasıdır. "Bir ben var benden içerü" diyen Yunus'un yaşadığı dönemde

birçok şair vardı. Ama onlardan geriye yalnızca Yunus kaldı. Çünkü Yunus, insanı, varoluşu, yaratılışı dile getirmiştir. İnsanlık yaşadıkça Yunus yaşayacaktır, şiirleri hep söylenecektir...

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Şiirde usta çıracak ilişkisine inanlar vardır, ben onlara saygı duyuyorum ama kendim usta çıracak ilişkisine inanmıyorum. Çünkü şiir tamamen bireysel bir sanattır. Usta çıracak ilişkisini şiir nasıl yazılır bağlamında belli bir eğitim noktasında ele alıyorsanız diyeceğim yoktur. Edebiyat fakültesinde binlerce öğrenci yetiştiren, bir şairden daha çok şiir üzerine bilgiye sahiptir ama şiir yazamaz. Şiir yazabilmek için doğuştan şair olmak gerekir. Burada bir noktanın altını çizmek istiyorum. Bir genç şair usta bir şairin şiirlerini okuyarak ve ona özenerek şiir yazabilir. Hatta yazdıkları divan edebiyatındaki nazirelere de benzeyebilir. Fakat belli bir noktadan sonra kendi sesini kendi konusunu kendi şiirin yazmak zorundadır. Her genç şair bir veya birkaç usta şairin etkisinde kalabilir. Ama onu aşmadığı, kendi sesini yakalamadığı müddetçe şair olamaz. Eğer bu tür okumaları usta çıracak bağlamında değerlendiriyorsanız bir şey diyemem. Çünkü ben usta-çıracak ilişkisine değil, genç şairin arayışına inanıyorum. Genç şair güçlü şairleri okur, bazılarının etkisinde kalır ama belli bir müddet sonra kaynağından çıkan su gibi kendi yatağını bulur. Şiir dilini, sesini oluşturur...

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Bir yazarı yazar eden üslubu olduğu gibi, bir şairi şair yapan şey de üslubudur. Örneğin Mehmet Akif'in, Yahya Kemal'in, Necip Fazıl'ın, Sezai Karakoç'un, İsmet Özel'in şiirlerini altında imzaları olmasa dahi tanıyoruz. Çünkü kendilerini mahsus bir şiir dili, bir şiir sesi var. Hatta onların etkisinde bir şiir karşımıza çıktığında hemen bu şiirde Sezai Karakoç'un sesi, şu şiirde Yahya Kemal etkisi var diyoruz. Niçin? Üslup sahipleri olduğu için. Üslup sahibi olmayan bir şair vasat şairdir, geleceğe kalmaz. Bir şairin üslubunu oluşturması zaman içerisinde kendiliğinden oluşur. Bir şair beslendiği kaynakları ne denli içselleştirir ve ne denli onların etkisinden kurtulursa o denli özgün olur. Kendine has bir dil geliştirir.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Kâinata Allah hariç hiç varlık öncesiz ve sonsuz değildir. Her varlık mutlaka bir yerlerden beslenir. Ne ağaç köksüz, ne dal yapraksız olabilir. Gelenekten beslenmeyen şiir, köksüzdür, piçtir! Kendinden öncekileri okumadan şiir yazılamayacağı gibi, gelenekten beslenmeyen şiir de yazılamaz. Bu kimi şairde çok güçlü kiminde çok zayıf olabilir. Ama her halükarda şairin beslendiği bir meme vardır. Gelenekten kastımız binlerce yıllık şiir birikimi ise, bu birikim bugün bizi modern şiire götürmüştür. Türki devletlere şiir şölenine gittiğimizde, oradaki şairlerin büyük çoğunluğunun halen hamasi şiirler okuduğunu, konu olarak da vatan, millet, Sakarya edebiyatını aşamadıkları gördüm. Edebiyatları bizim cumhuriyetin ilk yıllarındaki milli ve hamasi edebiyatımıza benziyor. Biz gazeli zirveye ulaştırdık, halk edebiyatından beslenen büyük şairler çıkardık ancak bir iki şair hariç 1950'lerden sonra gerçek anlamda modern serbest şiirler yazabildik. Bu bir süreç işi. Belki I. ve II. Yeni şiiri içinde geleneği bulmak zordur ama unutulmamalıdır ki, I. Ve II. Yeni binlerce yıllık şiir tecrübemizin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Geleneği bazen farkında olmayarak modern şiire taşımız. Bazen Turgut Uyar, Behçet Necatigil ve Attila İlhan gibi bilinçli olarak... Attila İlhan'ın şiirlerine bakarsanız geleneğin modern şiire nasıl taşındığını görürsünüz.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Modern şiiri serbest ölçüde yazılmış şiir olarak görenler var. Oysa modern şiir yalnızca serbest ölçüyle tanımlanamaz. Örneğin Necip Fazıl'ın şiiri hece ölçüsüyle yazılmış modern şiirdir. Onun şiirin modern yapan şiire soktuğu konulardır. İlk defa şiirde metafizik ürperti, cinleri, hafakanları, bunalımları, yabancılaşmayı dile getirmiştir. Bütün bunlar modernleşme ile insanın karşı karşıya kaldığı sorunlardır. Bunu üstat şiirine taşımıştır. Necip Fazıl'ın şiiri modern şiir olduğu gibi Nazım Hikmet'in şiiri de modern şiirdir. O da hem serbest tarzı hem de ideolojiyi öne çıkararak şiirini oluşturmuştur. Dolayısıyla modern şiir bana göre daha çok işlediği konuyla modern şiirdir. Ölçülü veya ölçsüz olması önemli değildir.

Edebiyat dergilerinde şiir "başrol oyuncusu" olarak önyazıdan hemen sonra "cam kenarı"nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun "dolgu malzemesi"mi oldu?

Şiirin seyrini dünyanın gidişatından ayrı düşünemeyiz. Dünya yukarıda belirttiğim gibi dijital ve sanal bir çağa doğru gidiyor. Tarihi çağlara ayırdığımız gibi sanatı da çağlara ayırmak mümkündür. Sanatı çağlara ayırdığımızda şiir antik dönemlerden beri vardır ve öyle sanıyorum ki, sanatların en eskisidir. Zira bütün kutsal kitapların dili şiirseldir. Ortaçağ roman ve resim çağıdır. Henüz elektriğin olmadığı, insanların vakit öldürmek için meşgale aradığı bir dönemde roman ev kadınları başta olmak üzere en popüler sanattır. Bu dönemde bin beş yüz iki bin sahifelik romanlar yazılmıştır. Sonrasında tiyatroyu görüyoruz. Tiyatro sinemanın icadına kadar en güçlü sanat dalıdır. Bugün tiyatro ilk dönemdeki popülaritesini yitirmiştir. Dar bir çevrede devam etmektedir. Sinema 20. Yüzyılın en güçlü en popüler sanattır. Tiyatroyu, romanı, resmi bitirmiştir. 21.yüzyıl internet çağı. Yani sanal bir çağ. Bu çağda insanlar yüz yüze görüşmüyor. Sanal ortamda birbirilerini takip ediyorlar. Böylesine bir dünyada şiirin yeri yoktur. Şiir kadının mahrem, aşkın kutsal sayıldığı dönemlerde karşılık bulmuştur. Kadının kolay olduğu, aşkın cinselliğe indirildiği bir dünyada şiirin yeri olamaz. Çünkü şiirin dili gönülden kopup geldiği için ilahi bir dildir. Modern dünya kutsala savaş açtığından şiirin varlığını sürdürecektir alan kalmamıştır. Dergilerde yayınlanan şiirlere gelince onlar da dar bir çerçevede karşılık buluyor o kadar... Şiir kitapları basılmıyor çünkü alıcısı yok. Şiir yalnızca dergilerde dolgu malzemesi değil, siyasilerin propagandalarında da dolu malzemesi olarak kullanılıyor.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Taşınma su ile değirmen dönmez derler. Devlet eliyle şiir teşvik edilmez. Cemal Süreya'nın "şiir anayasa aykırıdır" diye bir sözü vardır. Şiir iktidarla uyumsuz. Doğu ve batı klasiklerini milli eğitim mecburi kıldı, öğretmenler başta olmak üzere öğrenciler roman özetlerinden okuma yaptılar. Çocuklarda okuma ve edebiyat zevki oluşturmanın yolu öğretmenlerin okuma zevkenden, edebiyat sevgisinden geçiyor. Öğretmenlerin okumadığı, bir yerde öğrencilerin okuması beklenemez. Şiir ezberleyerek kaç kişi şair olmuş veya şiiri sevmiştir. Şiirin dili kutsaldır, gönülden çıkar gönüllere ulaşır. Şiir ezberletmek şiir kitaplarına kapı aralamaz...

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

İlginçtir Osmanlı padişahları iyi bir savaşçı olmalarına rağmen çok iyi şairdirler. Ömürleri at sırtında geçen, savaş meydanlarında kılıç parçalayan padişahlarımız arkalarında birer koca divan bırakmışlar ama bir savaş kitabı bırakmamışlardır. Bir ellerinde kılıç bir ellerinde kalem olan bu padişahlar bize kalem kılıçtan daha keskin olduğunu söylemek istemişlerdir.

Şiir söyleyen padişahların gönül gözleri açık, sezgileri güçlü ve dilleri kucaklayıcıdır. Bu yüzden imparatorluk kurmuşlardır. Bugün dahi iyi bir siyasetçi veya liderin iyi bir hatip olması gerekir. İyi hatip olmanın yolu da dili iyi kullanmaktan geçer. Sözcüklerle oynayamayan bir insan ne iyi bir şair olabilir ne de iyi bir hatip.

Devlet adamları, şehreminler sanat ve felsefeye ne denli önem verirlerse şehirleri ve ülkeleri o denli iyi yönetirler. Sanatsız ve felsefesiz iktidar olunmaz. Yavuz Sultan Selim Mısır'ı fethettiğinde, oradaki en iyi mimarları, mühendisleri, yazarları, sanatçıları, din adamlarını zorla başkent İstanbul'a getirmiştir. Getirdiği bu beyin göçüyle imparatorluğun en muhteşem yüzyılına oluşturmuştur.

Bugünkü medeniyet sancımızın nedeni bir futbolcunun bir müzisyenin desteklendiği kadar bir yazar ve sanatçının desteklenmesi gerekir ki, sanat ve düşüncede atılım yapabilelim.

MEVLÜT*

Prof.Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

O'NUN DOĞUMU

On ikisiydi ayın Salı günü
Gitti kişiöğlunun* kara dünü*

Geldi doğdu anda* bir parlak güneş
Benzemez kimse ona yoktur bir eş

Bu gecede doğdu Tanrı elçisi
Bu gecede geldi acun* ölçüsü

Bu gece indi yere yüz bin melek
Bu gece yüklendi kişi çok şelek*

Âmine Hatun dedi ki ol gece
Odamın damı açıldı gizlice

Üç yeşil sancak göründü bir ara
Üçünü de diktiler ayrı yere

Sançdılar* bir doğuya, bir batıya
Ol biri* de Kabe'deki çatıya

İki hatun kişi geldi odama
Ansızın olanlara kaldım taña*

Dediler “Ey Âmine muştı* sana!”
“Bilemedim muştuyu eydin* bana”

Dediler kim: “Ey ne kutlu anasın
En büyük yalvaca* ana olasın”

“Öyle bir yalvaca anasın ki sen
Gelmemiş böyle bir elçi Tanrı'dan”

Biri Meryem idi biri Âsiye
İşitince bilemedi, ne diye

Âmine kan ter içinde kaldı uş*
İstedi bir kap ile su geldi kuş

Kardan ak buzdan soğuk bir su idi
“Dahı* tatlıymış şekerden bu” dedi

İndi gökten ansızın bir kuş, ulu
Sağ kanadıyla sığadı omzunu

Uçtu gitti geldiği gibi göğe
Uş Muhammed doğdu olok* Mekke'ye

Yahtı* doğdu odaya oğul değil
Göremedi Âmine nerde oğul

Bir koku geldi odaya öyle bil
Yeryüzü böyle koku kokmuş* değil

Âmine Hatun koçunca* yavrusun
Alamadan dahı yavru kokusun

Eşi yok, benzeri yok kim söyleye
Ol Muhammed döndü yüzün kibleye

Başını koydu yere durdu biraz
Sonra açıp ellerin etti niyâz

Ne bileydi şol sözü kim söyleye
Yeni doğmuş anasından bir bebe

Dedi ol bir kelecı* kim şaşılır
Ol nasıl bir dil imiş kim şeşilir*

Dedi: “Tanrı'm ümmetimi isterim”
“Ben sana bundan daha yeğ ne derim?”

Baktı anası kesilmiş göbeği
Sünnet etmişler, yıkanmış bebeği

Anasından emmedi bir emdi o
Yoksula yol, kimsesize emdi* o

Ol gece çekildi suyu Save'nin
Söndü ateşleri Ateşkede'nin

Kabe'de putlar kişisi*, ulusu
Un ufak oldu, yıkıldı kamusu*

Tâk-ı Kistrâ ol gece baş aşığı
Oldu yıkıldı tepesi, kuşağı

Çok sağular sağdılar* ağladılar
Bütün albızlar* yürek dağladılar

Ne güzel bir gecedir hey ol gece
Şol karanu* göklere yıldız saça

Ey Muhammed gitmedin ki bir yere
Doğduğun dün güneş indi her yere

Ol güneş oldukda bize kılavuz
Eğri yavuz* yollara sapmayavuz*

Anlayan senin ile yoldaşlanır
Anlamayan seni kuru söz sanır

Hak Çalap ayırmasın bizden seni
Seni bilenler bulur Tanrı'sını

(MFK, 02.01.2015 Mevlid gecesi)

* Bu şiir klasik gelenek çerçevesinde yazılmış bir mevliddir. Süleyman Çelebi'nin Mevlid'iyle aynı vezinde ve aynı nazım şekliyledir. Sadece “doğum” bölümünün bulunduğu 35 beyitlik bu manzumemi sabırla sonuna kadar okumanızı dilerim. Bu şiirin bir özelliği de Mekke, Kabe, Muhammed... gibi özel adlar dışında –birkaç istisna ile- bütünüyle Türkçe kelimelerden oluşmasıdır. Yani Hz. Peygamber'in doğumunu anlatan bu şiirde Arapça Farsça kökenli kelimelere elden geldiğince yer vermedim. Şiir içinde Türkçe olduğu hâlde bugün kullanımdan düşen kelimeler de var. Bunların yanına * işareti koydum ve şiir sonunda “Kılavuz” adı altında anlamlarını verdim.

Kılavuz:

Kişioğlu: insanoğlu; **dün:** gece; **anda:** o zaman; **acun:** dünya; **şelek:** yük; **ol:** o; **sançmak:** dikmek; **taña kalmak:** şaşırarak; **ol biri:** o biri, öbürü; **muştı:** müjde; **eydin:** söyleyin; **kim:** ki; **yalvaç / yalavaç:** peygamber; **uş:** işte; **dahı:** daha; **olok:** o zaman; **yahtı:** ışık, nur; **kokmak:** koklamak; **koçmak:** sarılmak, kucaklamak; **keleci:** söz, **şemişmek:** çözülmek; **kiçi:** küçük; **kamu:** bütün, hep; **sağı sağmak:** ağıt söylemek; **albız:** şeytan; **em:** ilaç, deva; **şol:** şu, o; **karanu:** karanlık; **oldukda:** olduğunda; **yavuz:** kötü, fena; **sapmayavuz:** sapmayız.

GAZEL-İ MUSANNÂ

Mustafa SADE

GAZEL - 1

Ey güzel; feryâd-ı âh sarmış gönül dünyâmı gör
Zikrimin üstâdı âh, gel bitmeyen encâmı gör.

Defterim kir, hayrı sildin, hüsn-ü âmel kalmamış
Âh yazar berbâd-ı kibrin neylemiş ukbâmı gör.

Kan döker hem gözlerim, hem can cehennem yurdudur
Olmadım âbâdı bir gün âh gelip hülyâmı gör.

Düştü arştan, arza dön bak, gördüğüm tüm düşlerim
Âh dilin imdâdı sendin şimdi sen gel gâmı gör.

Zehr içirdin bâdeden sen, âb-ı kevser sanmışım
Bitti ömrün tâdı âh yâr ettiğin ikrâmı gör.

GAZEL - 2

Gör, gönül dünyâmı sarmış ey güzel feryâd-ı âh
Bitmeyen encâmı gel gör zikrimin üstâdı âh.

Hüsn-ü âmel, hayrı sildin; kalmamış, kir defterim
Neylemiş ukbâmı kibrin gör yazar berbâd-ı âh.

Hem cehennem yurdudur can hem döker kan gözlerim
Gör gelip hülyâmı bir gün olmadım âbâdı, âh.

Gördüğüm tüm düşlerim, bak düştü arştan arza, dön
Gâmı sendin, sen dilin; gel şimdi gör imdâdı âh.

Âb-ı kevser sanmışım, sen zehr içirdin bâdeden
Ettiğin ikrâmı gör yâr, bitti ömrün tâdı âh.

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

— • — — / — • — — / — • — — / — • —

(...)

Durmuş BEYAZIT

Taşım katı hâlde
Hâlde insan yarımdır

Deseler maddeni erit
Noksanlık maddemdedir

Çok çizgi çeker beni
Sınırlarım sendedir

Dağıt ölçümü vur yarım
Tüm uzak yakındadır

Taş taşı dese bir dağ
Üstümde bir gökyüzü var

Varlığım yokluğa teşne
Gidip dönmek düşüdür

GÜL

Nurettin BÜYÜKBAŞ

o gül ki, kırmızı mı pembe mi tarif et
gülü sevmekmiş meğer, bendeki marifet

ne olursa olsun muteber değildir renk
gülü güzel koklamaktır, ondaki ahenk

dikenli bir gülü sevmişim ne zordur
bendeki iç çekiş, sormaz mısın ne kordur

gül her dem bana nasılda çok naz eylerdi
beriki tarafta, gününü gün eylerdi

o nazını alıp da çalsın bir yerine
gülün hakkı konulmaktır zaten yerine

sabah hem akşamımı bu güle vermişim
ben hayatı böyle görür böyle bilmişim

BENİM

Hızır İrfan ÖNDER (SÜKÛTÎ)

Çekmediğim acı kaldı mı bilmem
Acıya kanmayan bu yürek benim!..
Akar gözyaşlarım sel olur silmem
Gözleri korlaşan bu şafak benim!..

Her bayramda hüznüm niçin coşuyor
Nev-baharda dertler neden taşıyor
Zaman, mutluluğu niçin boşuyor
Boynu bükük duran bu başak benim!..

Her şeyi yapmayı alırlar göze
Yalanlar karışır artık her söze
Yalancı baharı sunarlar bize
Açar-açmaz solan bu çiçek benim!..

Zalimler azıttı aman vermiyor
Gözleri kör olmuş zulmü görmüyor
Hâfızam almıyor, aklım ermiyor
Feryat-figan eden bu çocuk benim!..

Gececektir elbet geçecek edvâr
Gün gelir yıkılır aşılmaz duvar
Her güçlükten sonra bir kolaylık var
Umudu doyuran bu azık benim!..

Sükûtî'yim, yaktı canımı gurbet
İnletiyor beni gördüğüm zillet!
Kardeş olunmadan olunmaz millet!
Hasreti harlayan bu firak benim!..

YOLLAR

Nurullah ULUTAŞ

kesik kesik başlarken gözümüzdeki sancı
umutsuz bir akşamın karanlığıydı yollar
kıvrılan yılan gibi yarıyorken dağları
bir yüreği uzanan hançer gibiydi yollar...

güz yaprağı üstüne akmış türkü gözlerin
karanfiller siler mi yağmurdan masalları
bazen en dik yamaca yol açardı ellerin
ölümcül bir aşk ile boğardı beni yollar...

mutluluk tabloları çizilmiş levhalarda
imkânsız, söylenemez bir aşk yarası gizli
bir dağ türküsü kadar, içli, aziz, sevgili
koskoca bir dağ kadar, ağır sırtımda yollar..

acılar ırmağında büyüdük biz ikimiz
mutluluk iksirini içmedik hiçbirimiz
kaç gece beklemiştik umut yüklü yılları
yıllara acıları ekleyip, sundu yollar...

ÇOCUKTA HERCAİ GÜLÜŞLER SAKLI

Mehmet ÖZDEMİR

Bir çocuk ağlarsa anne çaresiz
İnsanlık taş keser olmaz oralı
Hançere su verir göğün öfkesi
Sema parçalanır bulut yaralı

Bir çocuk severse kırmızı açar
Karanlık bereli şehre itiraz.
Göğün fısıltısı kulağa küpe
Yoksulluk rüyası dalında kiraz.

Bir çocuk üşürse kıştan soyunur
Ürkek yüreğine giydirir yazı
İkinci suları mavi bir zaman
Eritir buzları ruhun alazı

Bir çocuk sorarsa zulüm nereli
Türkistanlı derim ya da Iraklı
Somurtsa yüzünün diğer yarısı
Çocukta hercai gülüşler saklı

BİLEMEDİM KIYMETİNİ KADRİNİ VE ÂŞIK HÜSEYİN /üç

Dr. Halil ATILGAN

Daha önce kaleme aldığımız *Üç Ünlü Türkü ve Âşık Hüseyin ile Gayrı Dayanamam Ben Bu Hasrete* adlı türkülerin Erçeneli Âşık Hüseyin'e ait olduğunu, Acem Kızına bağlı olarak Gayrı dayanamam ben bu hasrete adlı türkünün yakılış hikâyesini önce yayınladığımız yazılarda anlatmıştık. Bu yazımızda da Âşık Hüseyin'in Acem Kızı'nın arkasından söylediği: *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* dizeleriyle başlayan türküyle ilgili tespitlerimizi değerlendireceğiz. Ancak bu değerlendirmeye geçmeden önce türkünün hangi şartlarda yakıldığını kısaca özetlemek istiyorum.

Adana'nın Ceyhan ilçesinde bir pavyonda başlayan Âşık Hüseyin ile Acem Kızı arasındaki gönül bağı imkânsızlıklar nedeniyle bir türlü mutlu sona ulaşmaz. Engeller artarak devam eder. Günlerden bir gün Acem Kızı'nın Ceyhan'dan Adana'ya gitmesi ise engellere bir engel daha katar.

Acem Kızının Adana'ya gittiğini öğrenen Hüseyin yollara düşer. Az gider uz gider. Yayan yapıldak varır Adana'ya. Fakat ne acı ki Acem Kızı'nın olduğu yere bir türlü yaklaşamaz. Ona ulaşmak için uzun zaman Adana kahvelerinde saz çalıp türkü söyler. Sonunda bir fırsatını bulur Acem Kızı'na ulaşır. Acem Kızı, Âşık Hüseyin'den kendisini kaçırmamasını ister. Hüseyin kaçırsa ki nereye götürecektir, hem fakir, üstelik evli. Onun için oyalamaya başlar. O sırada Maraş beylerinden biri Adana'ya gelir, Acem Kızı'nın güzelliğini, şanını, şöhretini duyar. Çalıştığı tiyatroya¹ gider. Acem Kızı ile tanışır, onu pavyon hayatından kurtarıp hanım yapacağını söyler. Acem Kızı da o hayattan bıktığı için Maraş beyinin teklifini kabul eder. Âşık Hüseyin'den de artık ümidini kesmiştir. Maraş beyi tiyatroya sahibine bolca para verip Acem Kızı'nı götürür. Âşık Hüseyin tiyatroya gelir ki ne görsün, Acem Kızı gitmiş. Bunun üzerine alır sazı eline vurur teline: *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* dizesiyle başlayan türküsünü irticalen dört kıta olarak söyler. Fakat boşuna... Artık tavşan yamaca çoktan geçmiştir.

Acem Kızı Maraşlı beyle birlikte gider, ev hanımı olur, çoluk çocuğa karışır. Daha sonra Acem Kızı'nın çocuklarından biri Maraşlı hemşehrileri tarafından devletin önemli bir makamına getirilir. Âşık Hüseyin de bu hasrete dayanamaz, karısının ve çocuklarının yanına döner. Çevreden utandığı için karısını ve çocuklarını alır, evini yükletir, Afşin'in Erçene köyüne, elinin, aşiretinin içine döner. Erçeneli Hüseyin memleketine göçtükten sonra 1945 yılında da vefat eder.

İşte: *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* türküsünün yakılma hikâyesi böyle. Neşet Ertaş'ın bozlak formunda okuduğu, ünlendirdiği bu türkünün, piyasada, MESAM da söz ve müziği Neşet Ertaş adına kayıtlı. Piyasadaki sözleri beş dördlük, son iki dördlükte içerikler aynı. Garip mahlasıyla tapşırması da son dördlükte. O dördlük şöyle:

*“Sana karşı benim bir sözüm yoktur
Haklısın sevdiğim kararın haktır
Garib'm derdimin dermanı yoktur
Hata benim günah benim suç benim”*

Bilindiği gibi Neşet Ertaş şiirlerinde “Garip” mahlasıyla tapşırır. Yukarıdaki dördlüğün üçüncü dizesinde bu uygulamayı yerine getirmiş. Şiire de imzasını atmış. Bu açıklamadan sonra Neşet Ertaş ve Âşık Hüseyin adına kayıtlı sözlere bakalım.

Neşet Ertaş adına kayıtlı sözler:

1

Bilemedim kıymetini kadrini
Hata benim günah benim suç benim
Elim ile içtim derdin zehrini
Hata benim günah benim suç benim

Âşık Hüseyin adına kayıtlı sözler:

1

Bilemedim kıymetini kadrini
Hata benim günah benim suç benim
Eliminen içtim aşkın zehrini
Hata benim günah benim suç benim

1. O dönemde pavyon –bar– saz gibi eğlence yerlerinin genel adı.

2
Bir günden bir güne sormadım seni
Körümüş gözlerim görmedim seni
Boşa Mecnun eylemişim ben beni
Hata benim günah benim suç benim

3
Bilirim suçluyum kendi özümden
Gel desen gelirdim senin izinden
Her ne çekti isen benim yüzümden
Hata benim günah benim suç benim

4
Bilirim sevdiğim kusurun yoktur
Sana karşı benim hayalim çoktur
Haklısın sevdiğim kararın haktır
Hata benim günah benim suç benim

5
Sana karşı benim bir sözüüm yoktur
Haklısın sevdiğim kararın haktır
Garip'in derdinin dermanı yoktur
Hata benim günah benim suç benim

2
Körümüş gözlerim görmedim önü
Boşuna yormuşum eyvah ben beni
Bilirim göremem bir daha seni
Hata benim günah benim suç benim

3
Kader aramıza çekti bir perde
Yoksulluk düşürdü çaresiz derde
Affetmem kendimi ulu mahşerde
Hata benim günah benim suç benim

4
Hüseyin'i yandırdın yâr ataşlara
Daha sürme çekme kalem kaşlara
Vursam da başımı taştan taşlara
Hata benim günah benim suç benim

Yukarıda karşılıklı olarak verdiğimiz sözler incelendiğinde: Neşet Ertaş adına kayıtlı sözlerin ilk dörtlüğü ile Âşık Hüseyin adına kayıtlı ilk dörtlüğün sözleri aynı. Bire bir örtüşüyor. Neşet adına kayıtlı sözlerin 4. ve 5. dörtlüğü daha önce de söylediğimiz gibi içerik olarak aynı². Farklı olan 3. ve 4. dörtlükler. Neşet Ertaş okuduğu türkünün ikinci dörtlüğünün ilk dizesinde: *Bir günden bir güne sormadım seni*, Âşık Hüseyin aynı dizede: *Körümüş gözlerim görmedim önü*. İkinci dize de, Neşet Ertaş: *Körümüş gözlerim görmedim seni*, Âşık Hüseyin: *Boşuna yormuşum eyvah ben beni*. Neşet Ertaş 3. dizede: *Boşa Mecnun eylemişim ben beni*, Âşık Hüseyin: *Bilirim göremem bir daha seni* dedikten sonra *Hata benim günah benim suç benim* döner ayaklı dize ile dörtlük tamamlanıyor.

Neşet Ertaş ile Âşık Hüseyin'e ait yukarıda verdiğimiz ikinci dörtlüğün dizeleri birbiriyle karşılaştırılırsa Neşet Ertaş ustalıklı sözlerin bire bir örtüşmesini engellemek için güzel bir ustalık göstermiş. Küçük değişiklikler yaparak temayı muhafaza etmiş, ikinci dörtlüğün Âşık Hüseyin'in dörtlüğünden farklı olması için olanca gayret göstermesine rağmen istenilen ölçüde başarılı olamamıştır. Zira ikinci dörtlüklerdeki dizeler incelendiğinde dizeler arasında olağan üstü bir farklılığın olmadığı görülecektir. Türkünün Âşık Hüseyin tarafından Acem Kızı'nın arkasından söylendiği düşünülürse Neşet Ertaş'ın birinci ve ikinci dörtlüklerindeki bu benzeşimler oldukça dikkat çekici...

Biz bu benzeşimden hareketle farklılıkları ortaya koymak için tespit ettiğimiz sözlerin tamamını karşılıklı olarak yukarıda kayda geçtik. İncelenirse dörtlükler arasındaki fark açıkça görülecektir. Mesele dörtlükler arasındaki fark, Âşık Hüseyin ile Neşet Ertaş taşırması değil. Sözlerin kime ait olduğudur. Bizim iz sürerek tespitlerimize göre; sözler Erçeneli Âşık Hüseyin'in Acem Kızı'nın arkasından söylediği dörtlüklerdir.

Daha önce bahsettiğimiz gibi Acem Kızı'nın arkasından önce *Gayrı dayanmam ben hasrete* sonra da: *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* türküsünü söyler. Adı geçen her iki türkünün sözlerinin genel bir değerlendirilmesi yapılırsa sözlerin birbirini müthiş bir şekilde tamamladığı görülür. Yani türkülerin yakılış hadisesinin birbiriyle ilintili olduğu hemen hissedilir.

Daha önceki yazımızda anlattığımız³ Acem Kızı hikâyesindeki dramatik olay göz önüne getirilirse, sözlerin yaşanan hadiseyle doğru orantılı ve müthiş bir bütünleşme içinde olduğu çok açıktır.

Her kim bu hadiseyi yaşamış olsa Acem Kızı'nın arkasından böyle olmasa da buna yakın dörtlüklerle duygularını dile getirir.

2 Neşet Ertaş adına kayıtlı sözlerin 4. ve 5. dörtlüğü içerik olarak aynı. Fakat Neşet Ertaş her nedense beşinci dörtlükte taşırması. Niye? Nedenini düşünmek gerek.

3 Halil Atılğan, Üç Ünlü Türkü ve Âşık Hüseyin.

Sonuç: Türkü: TRT repertuvarına girmemiş. MESAM (Müzik Eserleri Sahipleri Meslek Birliği) kayıtlarında uzun hava Hata benim adıyla Neşet Ertaş adına kayıtlı. Son dörtlükte Garip mahlasıyla taşıyarak sözlere de sahip çıkıyor. Tıpkı Acem Kızı'nın sözlerine sahip çıkıp *Avrupa kurban olsun karakaşına* diye başlayan dörtlüğü bara gelen bayana söylediği gibi⁴ bunu da Leyla'ya söylemiş oluyor.

Acem Kızı hikâyesinin 1935 -1945 yılları arasında yaşandığını, türkünün de o yıllarda söylendiği bilinmektedir. Diğer türkülerin ortaya çıkışı da Acem Kızı'yla ilgilidir. Acem Kızı olmasaydı; *Gayri dayanamam ben bu hasrete / Bilemedim kıymetini kadrini* adlı türküler söylenmeyecekti. Türkünün söylendiği dönemle Neşet Ertaş'ın yaşadığı zaman arasında önemli bir fark var. Türkü 1935–1945 yılları arasında söylendiyse: Neşet Ertaş'ın doğduğu yılı düşünmek gerek. Ertaş'ın doğduğu yıl 1938. Kısaca türkü söylendiğinde Neşet Ertaş sabi sübyan. Akıl balığ bile değil. Pekiyi: O zaman bu türküyü Neşet Ertaş ne zaman, nerede, nasıl söyledi.

Daha önce: *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* türküsüyle ilgili düşüncelerimizi söylemiş, Âşık Hüseyin'in Acem Kızı'nın arkasından söylediği türkülerden biri olduğunu ifade etmiştik. Araştırmalarımız sonucunda Neşet Ertaş'ın adı geçen türküyü hangi şartlarda söylediğinin hikâyesine ulaştık. Uydurulan hikâye ile türkünün Neşet Ertaş'a nasıl mal edildiğine de şahit olduk. Hikâye Dilek Üğüden⁵ tarafından kaleme alınmış. Şimdi kaynaklarda konuyla ilgili tespitlerimize bakalım. Hikâye şöyle: “*Neşet Ertaş, Leyla'ya gönül verir. Babası buna şiddetle karşı çıkar. Ve oğluna ‘evladım’ redifli türküsünü söyler*⁶ :

*Temiz ruhlu saf kalplisin şöhretsın
Hakkın vardır evlenmeye evladım
Mevlâ'm sana yapanları kahretsın
Aslı bozuk alma dedim evladım*

*Dokunsalar nazif tene kir gelir
Bizden önce ceddimize ar gelir
Köle olmak şanıma zor gelir
Aslı bozuk alma dedim evladım*

Babasının Leyla'ya ‘aslı bozuk’ demesi, Neşet Ertaş'ı inanılmaz yaralar. O da babasına ‘ana’ ile cevap verir:

*Ulu arıyorsan analar ulu
Sevmişiz biz onu olmuşuz kulu
Analar insandır biz insanoğlu
Aslı bozuk deme gel şu insana*

*Aşkı kimden aldın sevgiyi kimden
Aslı bozuk deme gel şu insana
Soracak olursan eğer ki benden
Aslı bozuk deme gel şu insana*

*Yazımızı felek yazdı Mevlâ'dan değil
Senin dediklerin evladan değil
Her hata suç bende Leylâ'dan değil
Aslı bozuk deme gel şu insana*

Muharrem Ertaş oğlunun bu ‘ulu ana’ göndermesine boyun eğer ve şöyle der:

4 Halil Atılğan Acem Kızına Dörtlükleri Kim Dedi. Erciyes Dergisi S. 438, s. 1, Haziran 2014.

5 Kaynak <http://listelist.com/neset-ertas-turkusunun-hikâyesi>.

6 <http://listelist.com/neset-ertas-turkusunun-hikâyesi>

*Küsmedim Neşet'im kahrettim sana
Baban değil miydim sormadın bana
Olan olmuş yavrurum ne deyim sana
Sen aklını yitirmişin evladım*

Neşet Ertaş babasının isteksizliğine rağmen Leyla ile evlenir. Ancak bir süre sonra ayrılırlar. Bu iki büyük sanatçı (aynı zamanda da baba-oğul) arasındaki şiirsel atışma, bu ayrılıktan sonra da sürer. Neşet, Leyla'ya hatanın kendisinde olduğunu, nedamet duyduğunu söyler: Arkasından o ünlü türküyü havalandırır. Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim / Eliminen içtim derdin zehrini / Hata benim günah benim suç benim diyerek türküyü nedamet duygularını anlatır.”

İşte: *Hata benim günah benim suç benim* türküsünün ortaya çıkmasına sebep budur. Neşet Ertaş'ın Leyla ile arasındaki yaşanan olaya hikâye yamanmıştır.

Neşet Ertaş'la Leyla arasındaki hikâye doğrudur. Babası Muharrem Ertaş, Leyla ile evlenmesine karşı çıkar. Aslı bozuk evladım alma diyerek duygusunu türküyü dile getirir. Sonuçta Muharrem Usta'nın attığı taş yerini bulmaz. Neşet, Leyla ile evlenir. Bu hadise baba ile oğlun arasını açar. Uzun müddet konuşmazlar.

Acem Kızı'yla Âşık Hüseyin'in, Neşet Ertaş'la Leyla'nın yaşadıkları olay birbiriyle aynı. Fakat türkünün Âşık Hüseyin'in tarafından çok önce söylendiği bir gerçek. Bu gerçek düşünülürse türküyü Neşet Ertaş'ın söylemediği ortaya çıkar. Kısaca türkü Âşık Hüseyin tarafından söylenmiş. Neşet, Garip tapşırmasıyla türküyü sahip çıkmış. Tespitimize göre türkünün sözlerinde bazı değişiklikler yaparak kendisine mal etmiş. Yaşadığı Leyla hadisesiyle sözlerin bütünleşmesini düşünmüş. Nitekim düşüncesinde de başarılı olmuştur. Zira sözler yaşanan hadiseyle çok ilintilidir. Uzun lafın kısası Neşet Ertaş Erçeneli Hüseyin'in Acem Kızı'nın arkasından söylediği *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* dizeleriyle başlayan sözleri yaşadığı hadiseyle özdeşleştirerek haksız yere türküyü sahip çıkmıştır.

Bilindiği gibi o yıllarda eser sahiplerine gösterilen hassasiyet

yok denecek kadar azdı. Ali'nin külâhının Veli'ye, Veli'nin külâhının Ali'ye giydirildiği dönem. Telif hakları yasası yok. Sanatçılar yaptığı eserlere sahip çıkamıyor. Bir kör dövüşü anlayışı ile sanatçı kısa zamanda adını halka duyurmaya çalışıyor. İşte onlardan biri de Neşet Ertaş. O: *Köprüden geçti gelin / Mühür gözlüm seni elden / Seher vakti çaldım yârin kapısını / Zahidim / Ne güzel yaratmış seni yaradan* plâklarıyla sesini dalga dalga Anadolu'ya duyurdu. Ankara Radyosunda Yunus Karaca⁷ vasıtasıyla Emin Aldemir ile tanışması Ankara Radyosunda mahalli sanatçı sıfatıyla bantlar yapmasını sağladı. Yaptığı bantlar ününe ün kattı. Aranan sanatçılar arasında yerini aldı. Ünlü olması okuduğu eserlerin bazılarının sözlerine de sahip çıkmasına vesile oldu. *Seher vakti çaldım yârin kapısını*. Söz Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Kılıççı köyünden Âşık Ağâhi'ye. Çırpınıp da şan ovaya çıkınca. Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Erçene köyünden Âşık Hüseyin'e.⁸ *Kova kova indirdiler yazıya - Âşık Kerem / Ahu gözlerini sevdiğim dilber - Karacaoğlan'a / Zahide ise Kırşehir'in Çiçekdağı ilçesinin Ortahacıahmetli köyünden Arap Mustafa'ya ait olmasına rağmen Neşet Ertaş sahiplendi. Yani Neşet Ertaş bu tür sahiplenmelerde şaibeli. Böyle olduğu düşünüldüğünde bu türküyü de sahip çıkmıştır diyor, söze son noktayı koyuyorum.*

Sonuç ne olursa olsun Âşık Hüseyin'in adı geçen türküleri insanlık var oldukça yaşayacak, öne çıkan önemli eserler arasında yerini alan, söyleyenleri mest eden özelliklere sahip türküler olarak varlığını koruyacaktır. Kısaca Âşık Hüseyin: *Acem Kızı / Gayrı dayanmam ben bu hasrete / Bilemedim kıymetini kadrini* gibi güzel türküleri repertuvarımıza kazandıran adsız kahramanlardan biri. Bu çalışmayla adsız kahraman Âşık Hüseyin'in *Bilemedim kıymetini kadrini / Hata benim günah benim suç benim* adlı türküsünü değerlendirerek hakkı hak sahibine teslim etmeye çalıştık. Bu tespitimizin aksi ispat edilinceye kadar adı geçen türkünün sahibi Âşık Hüseyin'dir. Zira şimdiye kadar adı hiç duyulmayan Âşık Hüseyin önce söylediğimiz gibi gerçekten isimsiz bir kahraman. Kimsesiz oluşu, kabuğunu kıramayışı, hayat şartları adının geniş halk kitlelerine duyulmasını engellemiş. Söylediği Acem Kızı türküsünün çok ünlenmesine rağmen Âşık Hüseyin adının ilk defa duyulması büyük bir talihsizlik... Bizim tespitlerimizden sonra inşallah bu talihsizlik zinciri kırılır. Âşık Hüseyin, adı geçen türküleriyle varlığını korur, biz de böylece haklının hakkını hak sahibine teslim etmiş oluruz.

⁷ Yunus Karaca o yıllarda Ankara Radyosunda bağlama sanatçısı olarak görev yapıyor.

⁸ İrfan Can, *Çukurova'dan Dünyaya Kadirli*. Mart 2006, S. 19. s. 64.

İKİ ŞİİR

Faig BALABEYLİ

BAĞIŞLA BENİ...

Uzak bir adada tek kalsan eğer
Başının üstünde uça martılar
Etrafi yosunlu çopur bir kaya
Yorgun vücudunun olsa dayağı
Gözlerin dikilip çok uzaklara
Yüzen bir geminin fikrini etse
Kendini, yüzünü sürüp kumlara
Senden uzaklara hayalin gitse
Sesine ses veren bulunmayınca
Başının üstünde uçan martılar
Uçup uzaklardan geri dönmese

Bağışla suları tuzlu denize
Kaya gövdesinde akşama kadar
Yatan yarasaya bağışla beni
Denizin yüzüne kız saçı gibi
Dağılan yosuna bağışla beni
Seni gözlerimden irak koymayan
Yakına, uzağa bağışla beni...

Hece şiirinin mısrası gibi
Sana peşi sıra gelen dalgalar
Ayağın altından kum tanesini
Kendiyle alıp ta giden dalgalar
Yakana sığınan hafif yel gibi
Yenide geriye gelirse, de sen
Ne için geriye dönmürsün peki
İçimin, çölümün kini ne varsa
Yıkamak isterim, sık gözlerini
İslat gözyaşınla - yağışla beni.

BİR KİMSE BİLMEDİ

Geldim uzak bir seferden
Geldim, bir kimse bilmedi
Yüreğimdeki ağrıya
Güldüm, bir kimse bilmedi.

Bağrım başı param parça
De kimde var ağrı bunca
Gözlerimi yaş olunca
Sildim, bir kimse bilmedi.

Gözü siyah bulak üste
De sözünü varak üste.
Ondan ötrü ayak üste
Öldüm, bir kimse bilmedi...

İKİ ŞİİR

Ümit Bayram YALÇIN

ŞEYH GALİP

Kalpteki her ateşten onun haberi vardı
Her zerresi aşk olan dergâhta yeri vardı
Gözlerinden akarken gönlün rahmet pınarı
Yağmuru sustururdu, gözyaşının suları

Bir ikindi rengiyle inci sözler düzerdi
Aşkın deryalarını boydan boya yüzerdi
Gönlündeki ateşle sevdâyı anlatırdı
Talip olan ruhlara incelik damlatırdı

Şiir iklimlerinde baharları saklıydı
Aşka bigâne olan buraya yasaklıydı
Her zerresi aşk olan dergâhtan bade içti
Hâsılı bu cihandan bir de Şeyh Galip geçti

YUNUS EMRE

Bir rüya ahenginde tebessümleri vardı
Bütün her şeye ağyar, Sade Rabb'ine yardı
Yaradılanı Yaradan'ı için severdi
Gönül Kabetullah'tır, sakın yıkmayın derdi

Dergâhı kalbindeki aşk ile ısıtırdı
Dilindeki her kelam Allah'ı anlatırdı
Hep kuşlarla konuşur, güllerle söyleşirdi
Bağlarda bostanlarda bülbülle eğleşirdi

Şeyhinin meclisinde erenlerden olmuştu
Şiir bahçesine gül derenlerden olmuştu
Ballar balını bulup kovani yağma etti
Bir garip Yunus idi, gül bahçesine gitti

GÜLBAHAR

İlker GÜLBAHAR

Ağır sıklet sevdada her yıl birinci benim
Yedi yirmi dört hasret taşıyorum Gülbahar
Kalbinin devrimine tutsak düştü bedenim
Sen sürgülü hücrede yaşıyorum Gülbahar

Sesini duymadığım andan rengi sökmüşsün
Canımın ortasına aşk kurşunu sıkmışsın
Sensizlik kuyusuna tonlarca buz dökmüşsün
Kan revan içindeyim, üşüyorum Gülbahar

“Artık seni düşünmek yetmiyor bil” deyince
“Yüz fotoğrafın bir sen etmiyor gel” deyince
“Sevene külfet olmaz dikenli yol” deyince
Her doğan güne sana koşuyorum Gülbahar

Görünce gözlerini gönlüm huzur buluyor
Canımın taş duvarı savunmasız kalıyor
Gör işte sen deyişin bak nasıl hırpalıyor
Umarsızca omzuna düşüyorum Gülbahar

Yediveren yangını vuslatın adı bile
Yerle yeksan edildi yüreğin kodu bile
Kırk dört yılın dermansız kalmış kanadı ile
Geçilmez dağlarını aşıyorum Gülbahar

Zannetme ki bilerek açıyorum arayı
Zaman alacak belki, aşkın kervansarayı
Birlikte kazdığımız her bir derin yarayı
İyileşmesin diye kaşıyorum Gülbahar

Sağlam kökler üstünde bu sancının ağacı
Meyvesiyle düşecek hissemize her acı
Yakalamaksa amaç aşk gövdeli miracı
Ateşinde harlanıp pişiyorum Gülbahar

GÖZLERİN

Birkan AKYÜZ

Bir çift siyah inci samanyolunda
Ufkuma dağılan duman gözlerin
Gonca bir gül gibi açmış dalında
Duruşu derdime derman gözlerin

Öptüm, okşadım da naza sığmadı
İçimde tutuşan köze sığmadı
Kelama nakşettim söze sığmadı
Yazılan en uzun roman gözlerin

Sevda çekenlerin dinmeyen yaşı
Çaresiz dertlerin ilacı, aşısı
Dara düşenlerin yol arkadaşı
Belki Hızır belki Lokman gözlerin

İlahi kadehle olmuş idim mest
Vahdet şarabına ikrarımız jest
Bela zamanında Rabbime elest
Ettiğimiz ahdü peyman gözlerin

Sarrafin elinde narin bir mihenk
Yaralı kalplerde süveydaya denk
Gönül tellerinde yorulan ahenk
İnleyen bir nota, keman gözlerin

Mecnunlar adını andığı zaman
Dillerde bir nida: el aman aman
Aşka darağacı, cellâda urgan
Katlime yazılmış ferman gözlerin

BURASI VATANDI

Elmeddin METLEB

Bura vatandı, oğlum,
Bura yad ocak değil!
Burda insan hayatı
Oyun-oyuncak değil.

Bura vatandı, oğlum,
Kan ocağı değil ki!
Burda insan şeytanın
Oyuncağı değil ki.

Burda hemvatanların
Sene dayaktı, oğlum.
Burda şah kanun değil,
Kanunlar haktı, oğlum...

Bunlar yalanmış, babam, neden aldattın beni?
Çocuk düşüncelerim köklendi yalan üste!
Büyüyüp memleketi paramparçadı gördüm,
Sahtekarlar kurduğu yüz sahta plan üste!

Mutlu imiş dünyaya öyle ölü doğulan,
Sanırdım ki, dünyada ne var, azattı, hürdü.
Ele inandırdı ki, nenem beni masalla,
Masalların sonunda üç elma bekliyordum.

Büyüyüp yalanları seçe bildim doğrudan,
Düzü düz görenlerin yeri mehbesti , bildim!
Hırsızlık helal imiş oğrulara oğrudan,
Rehber yaltaklanan hürmetli kesdi, bildim!...

Yalan dedin, neyinse, nelerinse hatrına,
Gelecek talehimin hatrına yalan dedin!
Ama sevinirem ki, yaltaqlık öğretmedin,
Ama sevinirem ki, korkaklık öğretmedin!...

Fikrim yoktu neyise
Berli-bezekli deyim.
Senin dediklerini
Ben de deyim yavruma
Bir azca farklı deyim;

Bura Vatandı, oğlum,
Bura yad ocak değil.
Öyle bilme taleyin
Oyun-oyuncak değil.

Bura Vatandı, oğlum,
Başibelalı vatan!
Her kederden haberdar,
Her derdden hali vatan!

Burda düz deyenlere
Yer azdı, benim oğlum!
Burda derin gördüyün
Dayazdı , benim oğlum!

Burda açıla bilmir
Müemmalar, ve sırlar.
Hasta ayak yerine
Sağlam ayak kesirler.

Bura vatandı, oğlum,
Her bucakta bir tele.
Şere plan qurmağa
Her gün-yeni marhele!

Burda şerden havayı
Nese yoktu, gül balam!
Yalandı iyileri
Dersem yoktu, gül balam.

Düz danış, düzü danış,
Dilinden assalar da!
Seni mutlu olmağa
Daim yubatsalar da!

Öğreş ikiüzlülük
Çoğalan memlekete!
Yahşısından yamanı
Çok olan memlekete!

Ağacı öz içinden
Yeyen kurda da öğreş!
Öz gözünün yaşında
Batan yurda da öğreş!

Öğreş, benim azizim,
Öğreş her çetinliye!
Sonra bana deme ki,
Bana demedin niye?!

NÂBÎ'NİN HAYATI VE İLMÎ KİŞİLİĞİ

Halil SUNKUR

Hikemî şiirin divan edebiyatındaki en önemli temsilcisi olarak kabul edilen Nâbî'nin doğumunu kaynaklar, Şanlıurfâda 1642 yılında gerçekleştiğini kabul etmektedir. Gerçek adının “Yusuf” olduğunu, ancak bununla birlikte daha çok “Nâbî” mahlasıyla tanınıp temayüz ettiği aktarılmaktadır. Tarihi kaynaklar onun ilmi yönden yüksek mertebelere ulaşmış, Gaffarzâde veya Karakapıcılar ailesine mensup olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde, Nâbî de Hayriyye'sinin baş tarafında oğluna, atalarının ilim sayesinde yüksek mertebelere ulaştıklarını ve nesebinin ünlü olduğunu belirtmektedir.

Çocukluk ve gençlik yıllarını Şanlıurfâda geçirmiştir. Hayatının bu devrelerinde iyi bir tahsil aldığı belirtilmektedir. Arapça ve Farsçayı da iyi bir derecede bildiği anlaşılmaktadır. Bir rivayete göre gençken intisap ettiği Şeyh Yakup adındaki, şeyhinin teşvikiyle veya Şanlıurfâda arzuhalcilikle uğraştığı esnada bir mutasarrıfın dikkatini çektiği ve bu şekilde onun İstanbul'a gitmesi için onu teşvik ettiği rivayet edilmektedir.

İstanbul'a ilk gittiği esnada aradığını bulamadığı, ancak daha sonra, Sultan IV. Mehmed'in musâhibi Damad Mustafa Paşa ile tanıştığı ve onun ölümüne kadar (1098/1687) süren bu dostluk sayesinde oldukça rahat bir hayata kavuştuğu öğrenilmektedir. Musahibin ikinci vezirlik payesine erişmesi neticesinde Nâbî'yi de kâtibi olarak tayin ettiği bu durum neticesinde Nâbî'nin de dönemin şairlerinden biri olan Nâilî gibi tanınmaya ve şiirlerinin başta ilim çevreleri olmak üzere hassaten zamanın şuarâsı tarafından takdir edilmeye başladığı anlaşılmaktadır. IV. Mehmed'in yakın çevresine girdiği bu dönemde Musâhib Mustafa Paşa'nın maiyetinde Lehistan seferine katıldı ve Kamanîçe'nin fethi üzerine iki tarih düşürdü. Bunlardan biri kale kapısına da işlenmiştir. Padişahın Edirne'de bulunduğu 1086 (1675) yılında şehzadeler için düzenlenen ihtişamlı sünnet düğününe katılan Nâbî on beş gün devam eden bu şenlikleri Sûrnâme'sinde âdeta bir belge niteliğinde anlatır.

Kaynaklar onun, daha sonra hac farizesini eda etmek için (1678-79) padişaktan izin aldığı ve bu durum neticesinde zamanın Mısır Valisi Abdurrahman Abdi Paşa'ya bu konuda bir de ferman yazdığı, olumlu netice alması neticesinde, himaye ettiklerinden biri olup sonradan sadrazamlığa kadar yükselen Râmi Mehmed'yi de yanına alarak Urfa yoluyla Medîne-i Münevver'e varınca Nâbî'nin, “Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâdır bu” mısraıyla başlayan ünlü na't-gazelini bu esnada kaleme aldığı kabul edilmektedir. Şairin bu hac yolculuğu esnasında Tuhfetü'l-Haremeyn adlı bir eser kaleme aldığı ve İstanbul'a dönüşüyle birlikte Mustafa Paşa'nın Kethüdalığına yükseltildiği belirtilmektedir.

Nâbî'nin daha sonra kendi arzusuyla kethüdalıktan ayrıldığı, bu görevinden ayrıldıktan sonra, “dostun vefasızlığı” mahiyetinde, çevresine sitemle dolu olan “Kasîde-i Azliyye”yi yazdığı belirtilmektedir. Mustafa paşa Kaptan-ı Deryalıkla saraydan uzaklaştırıldığında da, Nabî onunla birlikte giderek, 1687 yılında ölümüne kadar onunla birlikte Boğazhisar'da (Seddülbahir) kaldığı belirtilmektedir. Mustafa Paşa'nın vefatından sonra Halep'e yerleşmiştir. Halep'te evlenip devletin kendisine sağladığı maaşla tahsis edilen mâlikânede rahat bir hayat yaşadığı belirtilmektedir.

Kaynaklar Oğullarından, Ebülhayr Mehmed Çelebi ve Mehmed Emin'in Halep'te dünyaya geldiğini belirttikten sonra, tahta oturan padişah II. Mustafa ve (1703), III. Ahmed'e birer cülûs kasidesi kaleme alıp yolladığı belirtilmektedir. Halep'te ikamet ettiği esnada, orada bulunan devlet erkânına ve yörenin önde gelen Hacı Ali Paşa, Amcazâde Hüseyin Paşa, Daltaban Mustafa Paşa gibi şahsiyetlere çeşitli kesideler yazdığı ve bu dönemde oğullarından Ebulhayr'a yazdığı ifade edilen “Hayriye”sini yazdığı belirtilmektedir.

Çorlulu Ali Paşa sadârete getirilmesiyle birlikte Nâbî'nin mâlikânesi elinden alınmış ve aylığı kesilmişse de bu durumun uzun sürmediği, bununla birlikte şairin, “Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz” mısraı ile başlayan gazelini de bu günlerde yazdığı söylenmektedir.

Halep valisi Baltacı Mehmed Paşa ikinci defa sadrazamlığa getirilince tekrar İstanbul'a gitmiş, giderken de yanında Nâbî'yi de götürmüştür. Bu vesileyle Nâbî'nin yazdığı methiye İstanbul'da ilim çevrelerince bihayli kabul görmüştür. Nâbî, bu son İstanbul devresinde özellikle şiir ve kültür çevrelerince zamanın şeyhü'ş-şuarâsı olarak kabul edilmiş, büyük bir takdir ve hayranlık görmüştür. Nitekim Sâbit ve Seyyid Vehbî gibi çağın önemli şairleri Nâbî'nin İstanbul'a gelişini memnuniyetle karşılamışlardır.

Nâbî'nin devrinin önde gelen şairleri olan Seyyid Vehbî, Nedîm ve Mustafa Sâmi Bey isimlerle olan muşâereleri bu dönemde meydana geldiği belirtilmektedir. Onun 1712 senesinin baharında hastalandığı ve bunun neticesinde farsça bir tarih kitabesi yazdığı ve yazdığı bu kitabenin onun ölüm tarihine delâlet ettiği gerekçesiyle, bu durum şairin bazı çevrelerce ermiş olabileceği kanaatini uyardırmasına sebep olmuştur.

Şâir 13 Nisan 1712 tarihinde hayata gözlerini yumdu. Üsküdar'da Karacaahmet Mezarlığı'nda Miskinler Tekkesi sofasına defnedildi. "Zelîhâ-yı cihandan çekti dâmen Yûsuf-ı Nâbî" ve "Gitti Nâbî Efendi cennete dek" mısraları onun ölümüne düşürülmüş tarihlerdendir.

Kaynaklar, onun zeki, tatlı dilli, hoş sohbet, kadirşinas, güzel konuşan ve şiire kazandırdığı hikemî üslupla kendisinden sıkça söz ettirmeyi başarmış bir şiir ustası kabul etmektedir. Divan edebiyatının sırf ağdalı ve sanat için sanatın etkisinden sıyrılarak, anlamı ön planda tutan, manzumelerinde hem düşünen hem düşünmeye sevkeden ifadelerle sahip bulunduğu Türk şiirindeki hikemî tarzın en mühim temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Şiirlerinde sosyal meselelere parmak bastığı ve bu sorunlara birtakım çözüm önerileri sunduğu yapılan incelemeler neticesinde tespit edilmiştir. Ayrıca şairin musikiyle hemhal olduğu bu itibarla da rehâvi makamında bir gazel bestelediği ifade dilmektedir. Nâbî'nin şiire kazandırmış olduğu hikemî tarzdaki üslup neticesinde daha sonra şiir çevrelerinde Nâbî Okulu diye adlandırılan hikemî şiir okulunun doğmasına zemin hazırlamıştır.

Eserleri:

A-) Manzum eserleri.

1. Divan
2. Divânçe
3. Hayriyye
4. Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn
5. Hayrâbâd

B-) Mensur Eserler

1. Tuhfetü'l-Haremeyn
2. Münşeât
3. Fetihnâme-i Kamanîçe
4. Zeyl-i Siyer-i Veysî

ÇAKMA ÂŞIKLAR

Sebahattin KARADAŞ

Haberiz var mı gerçek âşıklar
Çakmalar, sazını pula sattılar
Helâl mirasıza haram doğrayıp
İkbâl çorbasına, kula sattılar.

Reyhânî görseydi haliniz sizin
İcâzet vermezdi yok size izin
Tellerin koparır her iki sazın
Derdi ki, Divan'ı çula sattılar.

Nerde kete, çörek girişti bunlar
Terekte kıyma var erişti bunlar
Menfaat uğruna yarıştı bunlar
Bazen sağa, bazen sola sattılar
Solu sağa, sağı sola sattılar.

Rağbet etmiyorlar hakkı yazana
Methiye düzerler zalim düzene
Eğri koyup doğru tartan mizâna
Darayı saklayıp hile sattılar

Ne yavuz, ne sağlam çürüktür bunlar
Fitne ateşine körüktür bunlar
Yağtaşır Yolu'nda yürüktür bunlar
Vicdanı bir parmak bala sattılar

Tezgâhta sermayez bile kalmadı
Yalanız koyacak file kalmadı
Milletin çektiği çile kalmadı
Mâziyi, âtiyi hâl'e sattılar
Ahlâkı nehapsiz döle sattılar

Ey *Hakkakul*, olup bitene bakma!
Ezilse de mazlum ciğerin yakma!
Dostum Özden der ki; "Kafayı Takma"
Temiz nehri, kirli göle sattılar

YENİK DÜŞTÜM

Mustafa KURBANOĞLU

Elli yılı devreyledim zamana yenik düştüm
Fırsatlarım elden kaçtı imkâna yenik düştüm
Günümüzde kâr edenler hep zulüm edenlermiş
Bir kez zalim olamadım vicdana yenik düştüm

Çok uğraştım denk olmadı ayağım başım benim
Anlamadım dünya için nedir telaşım benim
Bir yılda dört mevsim olur bitmedi kışım benim
Yüreğimde kasırga var tufana yenik düştüm

Kurbanoğlu bulduğumu olmayanla bölüştüm
Şükür dedim sabır ettim her zorluğa alıştım
Bu âlem de tek rakibim nefsim ile yarıştım
Her fırsatta pes ettirdi ben bana yenik düştüm

VAR-OLUR (ATIŞMA)

Mehmet GÖZÜKARA-İsmail Kutlu ÖZALP

Gözükara:

Bu meydanda çok atıştım
İçinde mercanda vardı
Eğri doğruyu tartıştım
Bardakla fincanda vardı

Kutlu:

Bu meydan aşkın meydanı
İncisi mercanı olur.
Dost olup dostunu tanı
İkinin bir canı olur.

Gözükara:

Coşa gelir yürekleri
Sıralanır dilekleri
Turşu kurdum kelekleri
Zayıfla şişmanda vardı

Kutlu:

Bulup her sözde uyarı
Turşuya verdim ayarı
Lahanası ve hıyarı
Birde patlıcanı olur.

Gözükara:

Kılıç kınından çıkmalı
Yiğit küffarı yıkmalı
Ateş yakanı yakmalı
At ile meydanda vardı

Kutlu:

Yay gerilir ok atılır
Aç oturur tok atılır
Söz ya az ya çok atılır
Yanılsa pişmanı olur.

Gözükara:

Göz ucuyla bakıyorsun
Bülbül gibi şakıyorsun
Söz okunu sıkıyorsun
Sen gibi düşmanda vardı

Kutlu:

Kaç mana var bir bakışta
Pişiren pişer yakışta
Sonu gelmez bu akışta
Dostu hem düşmanı olur.

Gözükara:

Işık yayar hikmetli söz
Dıştan içe köprüdür göz
Aşk burcunda damladır öz
İlahi fermanda vardı

Kutlu:

Kişinin dıştadır özü
Baktığını görür gözü
Ehl-i hikmetin her sözü
Bir derdin dermanı olur.

Gözükara:

Bahar geldi gül açıldı
Bülbül öttü dil açıldı
Yol bağlandı yol açıldı
Bezirgân kervanda vardı

Kutlu:

Bülbül bağı kan içinde
Devir döner an içinde
Canlar vardır can içinde
Dönenin hüsranı olur.

Gözükara:

Çok âşık düşmüştür bura
En son sensin bahtı kara
Bayram eder **Gözükara**
Kutluca kurbanda vardır

Kutlu:

Budur aşkın bilmecesi
Firaktır vuslat gecesi
Bayram gele, gör nicesi
Kutlu'nun kurbanı olur.

SESSİZLİĞİ YIRTIŁAN GÜNLERE DERKENAR

Yasin MORTAŞ

-ikiz mısralar-

1.

güne kin süzen güruh kim mi
şehre cüruf döken şer kim mi

söylerim her gün ağlarsınız
hatırlatırım ağlarsınız

2.

od içeni söyleyeyim mi
kav kaynar suyu dökeyim mi

maskesine maske takanlar
haşlansın utanmaz suratlar

3.

şehit hıçkırığı annem mi
tene sığmayan kemiğim mi

ah/ öz yanar/ gözden taşarmış
ruha çivi gibi batarmış

4.

yâr/ kalemi yakan elim mi
yağmursuz akan sellerim mi

yazamadım şol acılardan
yoruldum susuz çağlamaktan

5.

şah atımı dehleyeyim mi
garp /dizğinini çekeyim mi

nalları çingılar sıçratsın
çocuklar başını çıkartsın

6.

anne ins dersen geleyim mi
ıslı günleri sereyim mi

uzasın yağmurlar ukbaya
kurusun/ toplasın komşu da

7.

yırtılan gün sessizliği mi
acıyla sürmeli yârim mi

vakti yamayın dedim size
çağ kömürleşti dedim size

Rabb'im/buz tutan yürekler mi

lütfet/ çözülsün merhamete